

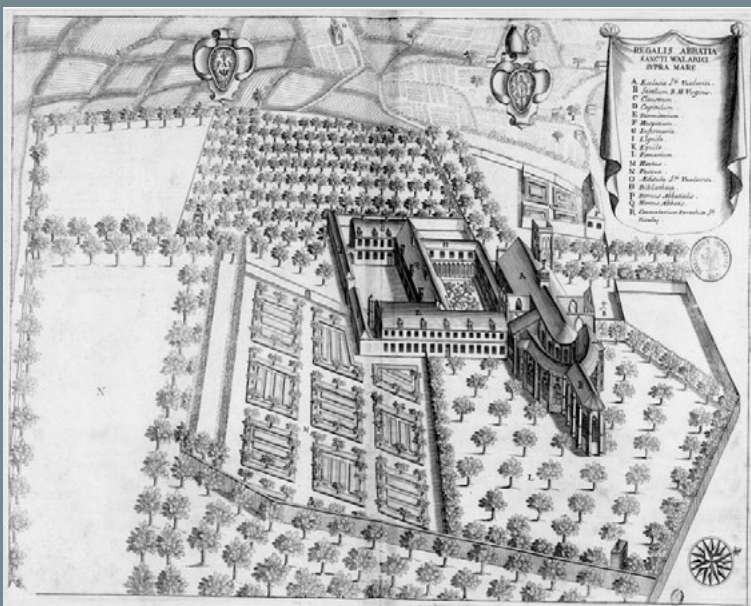
Het christendom in de regio

DE KLOOSTERS [A]

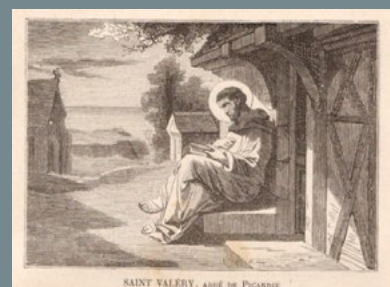
door Jan Willemsen en Harrie Joosten

Het christendom heeft zich de eerste eeuwen geleidelijk aan verspreid binnen het Romeinse Rijk en werd in de vierde eeuw door keizer Theodosius zelfs tot staatsgodsdienst uitgeroepen. Vanaf 314 kwamen missionarissen uit het net opgerichte bisdom Keulen naar de regio Nijmegen om de lokale bevolking te bekeren. Voorwerpen met christelijke symbolen uit de vierde eeuw die in Nijmegen zijn gevonden, tonen aan dat er in onze streek bekendheid was met het christendom.

Toen in de vijfde eeuw het Romeinse Rijk ineens stortte en Germaanse volkeren er zich vestigden, bleef het christendom een rol spelen. Want de Frankische koning Clovis die alle Frankische stammen onder zich verenigde, liet zich in 496 of kort daarna dopen en maakte van het katholicisme de godsdienst van zijn dynastie. Missionarissen vanuit de bisdommen Tongeren en Maastricht begonnen bekeringswerk onder de Franken ten zuiden van de Maas. In de achtste eeuw kwamen er bovendien Angelsaksische monniken in ons land die verder werkten aan de bekering van de bevolking. De bekendste was Willibrordus (ca. 658–729), de eerste bisschop van Utrecht. Of hij daadwerkelijk in onze regio gepredikt heeft is niet zeker, maar aan hem is wel een van de verhalen rond de koortsboom in Overasselt verbonden (zie venster 5).

Abdij Saint-Valéry-sur-Somme, 17e-eeuwse gravure uit *Monasticon Gallicanum* (Bibliothèque Nationale de France)

De Heilige Valéry, illustratie uit *Vie des saints de tous les jours*, Tours, 1950

Zyfflich, Sankt Martinskirche, kern van dit gebouw was van 1436 tot 1802 abdijkerk van het Sint Martinusklooster (foto LE)

De verspreiding van het christendom kreeg hier een krachtige impuls met de komst van nieuwe monniken. Mogelijk werd al in 727 door de benedictijnen van de abdij van Keizersweerd bij Düsseldorf een boerenbedrijf begonnen in Overasselt. Later, maar vóór 876, is dat overgenomen door de Noord-Franse abdij Saint-Valéry-sur-Somme (gesticht door St. Valéry of St. Walrick, 550-620), die er een priorij bij vestigde. De monniken van dit klooster kerstenden de bevolking en bouwden houten kapelletjes in Overasselt en Heumen. Later, rond 1100, werden die gebouwen vervangen door zaalkerkjes in tufsteen, in de romaanse stijl die toen gangbaar was. Vervolgens werden de kapelletjes tot parochiekerk verheven. In Overasselt zijn de funderingsresten van het romaanse kerkje nog te vinden op de begraafplaats van de Nederlands-Hervormde Kerk. In Heumen heeft men op de plaats van de huidige Nederlands-Hervormde Kerk resten van de oudere zaalkerk kunnen vaststellen. Terwijl de oorspronkelijke bewoning van de regio vooral bestond uit lintbebouwing langs de oude verbindingswegen met Nijmegen, Mook, Hatert en Wijchen, ontstonden er met de bouw van de kerken ook dorpskernen.

Ook Malden dankt voor zijn ontwikkeling het nodige aan kloosters. In 1021 werd de nederzetting door de toenmalige eigenaar, ridder Balderik, bij testament geschonken aan de abdij St. Martinus te Zyfflich. Van 1021 tot 1298 zou Malden een leengoed blijven van deze abdij. De monniken hielden zich bezig met zielzorg en bouwden rond 1100 een houten kerkje dat in de tweede helft van de dertiende eeuw werd vervangen door een éénbeukig Romaans tufstenen kerkje. Dat lag op de plaats van het huidige rooms-katholieke kerkhof. De Jacobsweg in Malden herinnert aan de pelgrimages die men vanuit de Jacobskapel in Nijmegen, via de vroegere Sint Jacobslaan in Nijmegen-Zuid (de tegenwoordige Van Peltlaan), ondernam richting Jacobus de Compostella in Spanje. Deze zandweg zou wel eens een der oudste wegen van de regio kunnen zijn.

Malden, St. Jacobsweg (foto LE)